

Lud

Polskie Towarzystwo Ludoznawcze
Komitet Nauk Etnologicznych PAN

Polish Ethnological Society
Ethnological Sciences Committee of the
Polish Academy of Sciences

TOM CI za rok 2017

L U D

ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA LUDOZNAWCZEGO
I KOMITETU NAUK ETNOLOGICZNYCH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

TOM CI ZA ROK 2017

„LUD” is regularly indexed/abstracted in:

- IBSS (International Bibliography of the Social Sciences)
- Anthropological Index Online
- CEJSH (Central European Journal of Social Sciences and Humanities)
- ERIH (European Reference Index for the Humanities); ERIH PLUS
(European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences)
- SCOPUS
- Bibliografia etnografii polskiej (<http://www.bep.uni.lodz.pl>)

L U D

ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA LUDOZNAWCZEGO
I KOMITETU NAUK ETNOLOGICZNYCH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ORGANE DE LA SOCIÉTÉ POLONAISE D'ETHNOLOGIE
ET DU COMITÉ DES SCIENCES ETHNOLOGIQUES

JOURNAL OF THE POLISH ETHNOLOGICAL SOCIETY
AND THE ETHNOLOGICAL SCIENCES COMMITTEE
OF THE POLISH ACADEMY OF SCIENCES

ZAŁOŻONY W ROKU
1895

PRZEZ
ANTONIEGO KALINĘ

OGÓLNEGO ZBIORU
TOM CI
ZA ROK 2017

POLSKIE TOWARZYSTWO LUDOZNAWCZE
KOMITET NAUK ETNOLOGICZNYCH POLSKIEJ AKADEMII NAUK
POZNAŃ – WARSZAWA – WROCŁAW 2017

Rada naukowa:

Janusz Barański, Michał Buchowski, Juraj Buzalka (Bratysława),
Karolina Follis (Lancaster), Elżbieta Goździak (Waszyngton), Chris Hann (Halle/Saale),
Zbigniew Jasiewicz, Katarzyna Kaniowska, Gabriela Kiliánová (Bratysława),
Anika Keinz (Frankfurt nad Odrą), Lech Mróz, Danuta Penkala-Gawęcka,
Frances Pine (Londyn), Aleksander Posern-Zieliński, Alexandra Schwell (Hamburg)

Zespół redakcyjny:

Redaktor naczelny – Wojciech Dohnal
Zastępca redaktora naczelnego – Agnieszka Kościańska
Sekretarza redakcji – Katarzyna Majbroda
Redaktor – Agnieszka Chwieduk
Redaktor – Piotr Grochowski
Redaktor językowy – Michalina Januszewska
Projekt okładki – Katarzyna Tużylak

Recenzenci artykułów:

Monika Baer, Jacek Bednarski, Małgorzata Bienkowska, Natalia Bloch,
Anna Weronika Brzezińska, Mariusz Filip, Dorota Hall, Grażyna Kubica,
Krzysztof Łukasiewicz, Katarzyna Marciniak, Cezary Obracht-Prondzyński,
Wojciech Piasek, Adam Pomieciński, Tomasz Rakowski, Grzegorz Sokół,
Marta Songin-Mokrzan, Katarzyna Stańczak-Wiślicz, Anna Wieczorkiewicz,
Anna Witeska-Młynarczyk, Marta Zimniak-Hałańko, Kamila Żyto

Korekta językowa streszczeń – Melissa Hocking
Skład i opracowanie techniczne – Bartłomiej Siedlarz, eBooki.com.pl

Copyright © by Polskie Towarzystwo Ludoznawcze and Authors, 2017

ISSN 0076-1435

POLSKIE TOWARZYSTWO LUDOZNAWCZE – WROCŁAW 2017
ADMINISTRACJA: 50-383 WROCŁAW, UL. FRYDERYKA JOLIOT-CURIE 12
TEL. 71 375 75 83, FAX 71 375 75 84
e-mail: ptl@ptl.info.pl, <http://www.ptl.info.pl>
REDAKCJA: 61-614 POZNAŃ, UL. UMULTOWSKA 89d
TEL. 61 829 13 69
e-mail: wдох@amu.edu.pl
<http://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/LUD/about>

Spis treści

Wojciech Dohnal „Lud” 2.0 – pierwszy krok w cyfrowym świecie.....	13
---	----

I. ANTROPOLOGIA PRZECIW DYSKRYMINACJI

NADZWYCZAJNY ZJAZD ETNOLOGÓW I ANTROPOLOGÓW POLSKICH

Waldemar Kuligowski Po co był Zjazd i dlaczego Nadzwyczajny?	21
Organizatorzy Zjazdu.....	27
Lista stowarzyszeń, instytucji i osób popierających ideę Zjazdu	29
Manifest etnologów i antropologów polskich przeciw dyskryminacji.....	31
Wystąpienia przedstawicieli instytucji współorganizujących Zjazd	33

ARTYKUŁY

Michał Rauszer Chłop-niewolnik? Pańszczyzna w perspektywie antropologii historii	107
Tomasz Wiślicz Fabrykacja nierządnic, czyli o ofiarach względnej swobody seksualnej na polskiej wsi przedrozbiorowej	129
Magdalena Radkowska-Walkowicz „Jak zaczęła się twoja historia”. Nowe technologie reprodukcyjne i nowe formy stygmatyzacji	149
Agata Dziuban, Anna Ratecka Sprostytuowane, zranione, wrobione: konstruowanie reprezentacji pracownic seksualnych w dyskursie abolicyjnym	171
Andrzej Perzanowski Środowisko. Wykluczenie i reintegracja społeczna w praktyce psychiatrii środowiskowej	203
Anna Kwaśniewska Choroba genetyczna jako klątwa. Analiza i kontekst dyskursu medialnego dotyczącego tzw. genu kaszubskiego.....	231
Veronika Danielová, Maciej Kurcz Miejsce, tożsamość, status nad środkowym Nilem. O naturze relacji społecznych i kolektywnego wykluczenia w Sudanie.....	253

II. ARTYKUŁY

Zbigniew Jasiewicz

- Pieśń i gra obrzędowa „Zelman” u Oskara Kolberga i innych.
Materiały i interpretacje. 279

Agata Hummel

- Szkic o antropologii aktywistycznej. Badanie nowo-wiejskich
inicjatyw w Katalonii. 305

Dorota Angutek

- Rekonstrukcja ludowego haftu krajeńskiego: stan badań, pochodzenie i wzór 333

Piotr Fabiś

- Stosunek seksualny i społeczeństwo w *Poszukiwaczach* Johna Forda. 361

Małgorzata Rajtar

- O (nie)naturalności jedzenia. Pokarmy i technologie biomedyczne
w chorobach metabolicznych. 383

Marcin Lubaś, Katarzyna Słaby

- Narracje nadziei, ambiwalencje doświadczenia. Opowieści o życiu w czasie
remisji raka piersi w jednym z polskich stowarzyszeń samopomocowych 401

III. DYSKUSJE, POLEMIKI I ARTYKUŁY RECENZYJNE

Magdalena Zowczak

- Negocjowanie znaczenia objawień maryjnych na Zakarpaciu,
czyli badania polityki religii w perspektywie kognitywistycznej
według monografii Agnieszki Halemby. 425

IV. ANKIETA SEKCJI METODOLOGICZNEJ POLSKIEGO TOWARZYSTWA LUDOZNAWCZEGO

Katarzyna Majbroda, Wojciech Piasek

- Antropologia społeczno-kulturowa w Polsce dzisiaj – dziedzictwo, teraźniejszość,
wyzwania i strategie na przyszłość. Wokół ankiety antropologicznej 447

Michał Buchowski

- Antropologia polska: genealogie, trajektorie i etyczne powinności. 485

- Odpowiedzi na ankietę antropologiczną „*Etnografia – etnologia – antropologia
kulturowa dzisiaj*. Cele, zakresy i praktyki badawcze oraz wyzwania
na przyszłość” 507

V. RECENZJE

Jan Perszon, *Kaszubi. Tożsamość, rodzina*, Gdańsk: Zrzeszenie

- Kaszubsko-Pomorskie 2015 (Zdzisław Kupisiński) 569

Anurandha Bhattacharjee , <i>Druga Ojczyzna. Polskie dzieci tułacze w Indiach</i> , Poznań: Wydawnictwo Poznańskie 2014 (Tomasz Kalniuk).....	575
Marta Zimniak-Hałajko , <i>Ciało i wspólnota. Wokół prawicowej wyobraźni</i> , Warszawa: Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego 2017 (Anna Maria Krawczak)	581
Katarzyna Leszczyńska , <i>Płeć w instytucje uwikłana. Reprodukowanie wzorów kobiecości i męskości przez świeckie kobiety i świeckich mężczyzn w organizacjach administracyjno-ewangelizacyjnych Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce</i> , Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar 2016 (Marta Zimniak-Hałajko).....	587
Elżbieta Jodłowska , Mirosław Mąka , Pishtaco . <i>Fenomen symbolizacji traumy kulturowej w społecznościach andyjskich</i> , Kraków: Zakład Wydawniczy Nomos 2016 (Aleksander Posern-Zieliński)	593
Agnieszka Pasieka , <i>Hierarchy and Pluralism: Living Religious Difference in Catholic Poland</i> . New York: Palgrave Macmillan 2015 (Justyna Marianna Zynek)	599
Bohdan Bielkiewicz , <i>Szugnon (dawniej królestwo Szugnonu)</i> , Kraków: nakładem własnym autora 2015; tenże: <i>Szugnon i Szochdara. Miejsca kultu</i> , Kraków: nakładem własnym autora 2016; tenże: <i>Pamirskie opowieści</i> , wybór i przekład B. Bielkiewicz i Z. Błajet, Kraków: nakładem własnym tłumaczy, 2015 (Zbigniew Jasiewicz)....	607
Barbara Klich-Kluczevska , <i>Rodzina, tabu i komunizm w Polsce 1956-1989</i> , Kraków: Wydawnictwo Libron 2015 (Izabella Main).....	617
Dorota Hall , <i>W poszukiwaniu miejsca. Chryścijanie LGBT w Polsce</i> , Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN 2016 (Anna Witeska-Młynarczyk).....	621

VI. IN MEMORIAM

Grażyna Ewa Karpińska , Inga B. Kuźma Bronisława Koczyńska-Jaworska (1924–2016).....	629
Zbigniew Jasiewicz Roderyk Lange (1930–2017).....	635

Contents

Wojciech Dohnal „Lud” 2.0 – First Step in the Digital World	13
---	----

I. ANTHROPOLOGY AGAINST DISCRIMINATION

THE SPECIAL MEETING OF POLISH ETHNOLOGISTS AND ANTHROPOLOGISTS

Waldemar Kuligowski Why Was the Meeting Organized and Why Was It Special?	21
Organizing Institutions	27
List of Associations, Institutions and Persons Supporting the Idea of the Special Meeting	29
The Anti-Discrimination Manifesto of Polish Ethnologists and Anthropologists ...	31
Speeches by the Representatives of the Co-Organizing Institutions	33

ARTICLES

Michał Rauszer Peasant-Slave? Serfdom in the Perspective of Anthropology of History	107
Tomasz Wiślicz The Fabrication of a Harlot, or, The Victims of a Relative Sexual Freedom in the Polish Village in Prepartition Times	129
Magdalena Radkowska-Walkowicz “How Did Your Story Begin”. New Reproductive Technologies and New Forms of Stigmatization	149
Agata Dziuban, Anna Ratecka Prostituted, Injured, Framed: Representations of Female Sex Workers in Abolitionist Feminism	171
Andrzej Perzanowski Community: Exclusion and Social Reintegration in the Practice of Community Treatment in Psychiatry	203
Anna Kwaśniewska Genetic Disease as a Curse: An Analysis and Contextualization of the Media Discourse on the “Kashubian Gene”	231
Veronika Danielová, Maciej Kurcz Place, Identity, Status on the Middle Nile. On the Nature of Social Relations and Collective Exclusion in Sudan	253

II. ARTICLES

Zbigniew Jasiewicz

- Zelman* – A Folk Song and Ritual Play in the Writings of Oskar Kolberg
and Other Scholars. Materials and Interpretations 279

Agata Hummel

- An Essay on Activist Anthropology. A Study of Neo-Rural
Initiatives in Catalonia 305

Dorota Angutek

- Reconstruction of Folk Embroidery of Crayna – Past Researches,
the Origin, and the Pattern 333

Piotr Fabiś

- Sexual Intercourse and Society in John Ford's movie *The Searchers* 361

Małgorzata Rajtar

- On the (Un)Naturalness of Eating: Foods and Biomedical Technologies
in Metabolic Disorders 383

Marcin Lubaś, Katarzyna Słaby

- Narrations of Hope, Ambivalent of Experiences. Stories About Life
in Breast Cancer Remission in One of Polish Self-Help Associations 401

III. DEBATES, POLEMICS, AND REVIEW ARTICLES

Magdalena Zowczak

- Negotiating Marian Apparitions in Transcarpathian Ukraine. On the Research
on the Politics of Religion in Cognitive Perspective According to the Monograph
by Agnieszka Halemba 425

IV. THE SURVEY OF THE METHODOLOGICAL SECTION OF THE POLISH ETHNOLOGICAL SOCIETY

Katarzyna Majbroda, Wojciech Piasek

- Socio-Cultural Anthropology in Poland Today: Heritage, Present Challenges,
and Strategies for the Future. Around an Anthropological Survey 447

Michał Buchowski

- Polish Anthropology: Genealogies, Trajectories and Ethical Obligations 485

- Responses to the Anthropological Survey "*Ethnography – Ethnology – Cultural
Anthropology Today*. Goals, Scopes and Research Practices" 507

V. REVIEWS

Jan Perszon, *Kaszubi. Tożsamość, rodzina* [Kashubians. Identity. Family],

- Gdańsk: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie 2015 (Zdzisław Kupisiński) 569

Anurandha Bhattacharjee , <i>Druga Ojczyzna. Polskie dzieci tułacze w Indiach</i> [Second Homeland. The Wandering Polish Children in India, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie 2014 (Tomasz Kalniuk).....	575
Marta Zimniak-Hałaajko , <i>Ciało i wspólnota. Wokół prawicowej wyobraźni</i> [Body and Community. Around the Right-Wing Imagination], Warszawa: Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego 2017 (Anna Maria Krawczak).....	581
Katarzyna Leszczyńska , <i>Płeć w instytucje uwikłana. Reprodukowanie wzorów kobiecości i męskości przez świeckie kobiety i świeckich mężczyzn w organizacjach administracyjno-ewangelizacyjnych Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce</i> [Gender Entangled in Institutions. Reproduction of Femininity and Masculinity Standards by Lay Women and Lay Men in Administrative-Evangelizing Organizations of the Roman Catholic Church in Poland], Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar 2016 (Marta Zimniak-Hałaajko).....	587
Elżbieta Jodłowska , Mirosław Mąka , Pishtaco . <i>Fenomen symbolizacji traumy kulturowej w społecznościach andyjskich</i> [Pishtaco. The Phenomenon of the Symbolization of Cultural Trauma in Andean Communities], Kraków: Zakład Wydawniczy Nomos 2016 (Aleksander Posern-Zieliński).....	593
Agnieszka Pasieka , <i>Hierarchy and Pluralism: Living Religious Difference in Catholic Poland</i> . New York: Palgrave Macmillan 2015 (Justyna Marianna Zynek).....	599
Bohdan Bielkiewicz , <i>Szugnon (dawniej królestwo Szugnonu)</i> [Szugon (formerly The Kingdom of Szugnon)], Kraków: nakładem własnym autora 2015; Idem: <i>Szugnon i Szochdara. Miejsca kultu</i> [Szugnon and Szochdara. Places of Worship], Kraków: nakładem własnym autora 2016; Idem: <i>Pamirskie opowieści</i> , wybór i przekład B. Bielkiewicz i Z. Błajet, [Pamir Stories. The Choice and Translation by B. Bielkiewicz i Z. Błajet], Kraków: nakładem własnym tłumaczy, 2015 (Zbigniew Jasiewicz).....	607
Barbara Klich-Kluczevska , <i>Rodzina, tabu i komunizm w Polsce 1956-1989</i> [Family, Taboo, and Communism in Poland 1956-1989], Kraków: Wydawnictwo Libron 2015 (Izabella Main).....	617
Dorota Hall , <i>W poszukiwaniu miejsca. Chryścijanie LGBT w Polsce</i> [In Search of a Place. LGBT Christians in Poland], Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN 2016 (Anna Witeska-Młynarczyk).....	621

VI. IN MEMORIAM

Grażyna Ewa Karpińska , Inga B. Kuźma Bronisława Kopczyńska-Jaworska (1924-2016).....	629
Zbigniew Jasiewicz Roderyk Lange (1930-2017).....	635

ISSN 0076-1435